

Format bestedingsplannen circulaire ketenprojecten en MIA Vamil

Achtergrond

- In de financiële bijlage van het regeerakkoord is de volgende passage opgenomen:
"Intensiveringen (inclusief uitvoeringskosten) die nadere uitwerking behoeven worden op de aanvullende post van het ministerie van Financiën geboekt in afwachting van concrete en doelmatige beleidsvoorstellen. Intensiveringsmiddelen worden vervolgens jaarlijks tranchegewijs uitgekeerd onder voorbehoud van een doelmatig bestedingsplan met daarin onder andere aandacht voor hoe en wanneer wordt geëvalueerd en hoe hiervoor data worden verzameld."
- Voor de overheveling van middelen wordt zo veel mogelijk aangesloten bij reguliere begrotingsmomenten (voorjaar, julibrief, augustusbrieven of najaarsnota).
- Om invulling te geven aan het jaarlijks tranchegewijs uitkeren van de middelen, is in de bestedingsplannen aandacht voor de fasering van de intensivering en de nodige tussenstappen.
- Onderstaand format bevat alle elementen die aan de orde moeten komen in een bestedingsplan. Het invullen van het format dient als uitgangspunt voor het gesprek met de IRF.
- In de bijlage van het format is een bondig voorbeeld opgenomen om zaken als doelen, doeltreffendheid en doelmatigheid te illustreren.
- Uiteraard verschilt toepassing van het format per beleidsterrein en mogelijk per individuele casus. Sommige vragen zullen voor bepaalde beleidsterreinen belangrijker worden gevonden dan voor andere. Hiervoor geldt het principe van maatwerk.
- Op basis van ervaringen en gesprekken met gebruikers is het format in najaar 2018 herzien. Doel van de herziening is het format meer to-the-point te maken.

1. Aanleiding

1.1 Wat is de letterlijke tekst in het regeerakkoord of wat is er richting Tweede Kamer gecommuniceerd (doel of maatregel)?

Toelichting:

Coalitieakkoord (dec 2021):

- **Circulaire economie**

Klimaatverandering is dé uitdaging voor onze generatie. Goed klimaatbeleid biedt kansen om een duurzame en sterke economie op te bouwen en nieuwe banen te creëren. We maken Nederland klaar voor de toekomst – klimaatneutraal, fossielvrij en circulair – met een schone energievoorziening en groene industriepolitiek. Nederland is een welvarend land dat in de transitie naar een groene economie tot de kopgroep in Europa wil behoren.

...

De industrie van de toekomst draait op schone energie en op biograndstoffen en maakt circulaire producten. Het is onze ambitie in de kopgroep te zitten van deze transitie naar een groene industrie.

...

Er wordt extra geïnvesteerd in onderzoek en innovatie van klimaat neutrale technologieën. De nadruk ligt daarbij op grote samenhangende programma's die ook bijdragen aan het betaalbaar houden van de energietransitie. Er komt een ambitieus klimaatdoel voor de circulaire economie en een uitvoeringsprogramma. De overheid neemt hier een voorbeeldrol in. We zorgen voor een betere aansluiting tussen klimaatbeleid en circulariteit.

...

We helpen het mkb met verduurzamen. We zorgen voor inzicht in en advies over de stappen die het mkb kan zetten. We stimuleren verduurzaming en versimpelen de regelingen voor ondernemers. Toekomstig klimaatbeleid toetsen we op de effecten op het mkb.

...

Bij de budgettaire tabel staat:

“ Circulaire ketenprojecten. Deze middelen zijn bedoeld voor opschaling van de Subsidierегeling circulaire ketenprojecten. Hiervoor is 2 miljoen euro structureel gereserveerd. “

...

Maatregel	Bandbreedte Mton (laag-hoog) (indicatief, 2030)3	2022	2023	2024	2025	2026	Struc	Cum (2030)
5b. Circulaire ketenprojecten	0,01 – 0,01	0	2	2	2	2	2	16
26 Uitvoeringskosten MIA/VA-MIL (behorend bij structurele reeks vanaf 2025 van 30 mln euro per jaar)	0,3	0	0	0	1	1	1	6 (structureel)

In update Uitvoeringsprogramma CE 2021-2023 (datum 18 okt 2021) staat hierover:

Een systeemverandering vraagt om onder andere nieuwe businessmodellen, ketensamenwerking en financiering. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft mede daarom de Subsidieregeling circulaire ketenprojecten opgezet en daarbij gebruik gemaakt van de kennis van circulaire ketens bij Het Versnellingshuis Nederland Circulair!. De subsidieregeling is in 2020 en 2021 opengesteld voor mkb-bedrijven die in een consortium een (deel van) een keten circulair willen maken. Dergelijke circulaire projecten zorgen voor besparing op nieuwe grondstoffen en vermindering van de CO2-uitstoot.

In begroting IenW 2022:

- Voor de subsidieregeling Circulaire Economie wordt voor ketenprojecten binnen het kabinet meerjarig (2022-2024) aanvullend € 30 miljoen in totaal beschikbaar gesteld, als onderdeel van het aanvullende klimaatpakket. (NB: dit gaat deels naar bestaande CKP-paragraaf en deels naar nog op te zetten nieuwe paragraaf voor grote ketenprojecten)

1.2 Hoe ziet de meerjarige reeks eruit? Is een deel van de reeks al aangevraagd in een eerder bestedingsplan?¹ Welk deel wordt aangevraagd in dit bestedingsplan en welk deel resteert?
NB: de specifieke besteding van de middelen wordt beschreven in vraag 2.2.

Voor de subsidieregeling circulaire grote ketenprojecten is totaal 2 miljoen gereserveerd in 2023, cumulatief 16 mln. in 2030. Voor de ondersteunende werkzaamheden worden hierbinnen uitvoeringskosten voorzien van ca € 300.000,- per jaar.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Struc.	Cum (2030)
Totale reeks					2	2	2	2	2	2	16
Waarvan productgroep/doorbraak-ketenprojecten					1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	13,6
Waarvan uitvoeringskosten (RVO/Versnellingshuis)					0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	2,4
Eerder aangevraagd											
Beoogd budget huidig plan											
Resterend					0	0	0	0	0	0	

1.3 Wat is het probleem dat wordt beoogd om op te lossen?

Licht toe:

- Welk probleem wordt beoogd op te lossen.
- Wat de gewenste situatie of doel(en) is (zijn)?

Toelichting:

- In een circulair ketenproject werken bedrijven in Nederland over de grenzen van het eigen bedrijf heen samen aan het circulair maken van een product- of materiaalketen. Een keten of een productgroep circulair maken zorgt voor besparing van grondstoffen en besparing van CO2. Hiermee draagt deze maatregel bij aan de gestelde doelen voor het Urgenda-maatregelenpakket.
- Om dit te bereiken vraagt dit gezamenlijke inzet van bedrijven, bijvoorbeeld producenten met afnemers en toeleveranciers. Dat vraagt extra inzet van betreffende bedrijven en vaak ook van een ketenregisseur/procesbegeleider met ervaring in de circulaire economie. Circulaire werkwijzen worden soms niet gerealiseerd, omdat samenwerking en vertrouwen tussen partijen niet vanzelf ontstaan en transactiekosten met zich meebrengen. De inzet van een ervaren procesbegeleider die de sector, de regio en het samenspel tussen partijen kent, kan ervoor zorgen dat deze samenwerking wel tot stand komt.
- Daarnaast moeten bedrijven investeren in innovatieve ideeën op een nieuw terrein. Deze bedrijven ervaren daarbij meer dan gemiddeld belemmeringen op het gebied van financiering, kennis,

¹ Het gaat hierbij om een goedgekeurd bestedingsplan, onafhankelijk van het moment van budgettaire verwerking.

marktkansen en ketenbenadering. De subsidieverstrekking voor circulaire ketenprojecten kan de hiervoor genoemde samenwerking bevorderen en deze belemmeringen verminderen.

- Het doel is dat er samenwerkingen ontstaan die leiden tot grondstoffen- en CO2-besparing die anders niet of niet voldoende snel bereikt zouden worden.
- Het eindpunt van een succesvol circulair ketenproject is een circulaire werkwijze die door bedrijven in hun bedrijfsvoering kan worden toegepast of een circulair concept dat op de markt gebracht kan worden. Om dit te bereiken kunnen in een circulair ketenproject bijvoorbeeld technische testen en (logistieke) pilots worden gedaan en onderlinge afspraken worden gemaakt over materiaalstromen.

De inzet van de middelen is gericht op een subsidie voor:

Grote/productgroep/doorbraak ketenprojecten (in lijn met fase 2 doorbraakprojecten van het Versnellingshuis).

- Doorbraakprojecten zijn projecten waarbij wordt gepoogd grote maatschappelijke veranderingen in gang te zetten.
- Hierbij gaan bedrijven (MKB en groter) in een hele productgroepketen aan de slag, met alle betrokkenen, dus bijvoorbeeld ook kennisinstellingen. Het betreft hier deelname van waarschijnlijk meer dan 8 bedrijven die een hele productgroep, sector beslaan, gesteund door andere partijen zoals bijvoorbeeld brancheverenigingen, kennisinstellingen, etc.
- De subsidieregeling richt zich op bestaande ketens die al gestart zijn met het verkennen van de stappen tot circulariteit (of vanuit de Transitieagenda's, of vanuit het Versnellingshuis in een fase 1 doorbraakproject, of vergelijkbaar) en die voldoende rijp zijn om een versnelling in schaalprong te realiseren. Deze ketensamenwerkingen worden gesteund in het circulair maken van bijvoorbeeld een hele productgroep.
- Op basis van impact (zoals de bijdrage aan grondstoffenbesparing en CO2-reductie, maar ook het terugdringen van de milieudruk, opschaalbaarheid, economisch waardebehoud/creatie e.d.) worden prioritaire productgroepen aangewezen. Voorbeelden hiervan zijn circulaire windmolenparken (bouwers van bladen, machines, kabels én verwerkers van afgedankte windmolens, ontwerpers etc) en matrassen (foam-producenten, retail, makers, ontwerpers, inzamelaars etc), maar ook ketens in de textielindustrie, kunststoffen, elektrische apparaten, maakindustrie en consumptiegoederen.
- In 2023 zal deze subsidiemodule voor het eerst worden opengesteld met middelen uit de beleidsrijke begroting klimaat (totaal 30 mln. euro voor 2022 t/m 2024 voor grote productgroep/ketendoorbraakprojecten en de reeds bestaande circulaire ketenprojecten). De middelen uit het coalitieakkoord kunnen dus eenvoudig worden toegevoegd aan het budget voor deze subsidiemodule.

MIA/VAMIL

In het coalitieakkoord is vanaf 2025 per jaar €30 miljoen structureel extra beschikbaar. Dit zijn fiscale regelingen die erop gericht zijn om de keuze van voorgenomen investeringen te beïnvloeden richting milieuvriendelijke bedrijfsmiddelen door het bieden van een investeringsaftrek en/of een willekeurige afschrijving van het bedrijfsmiddel in de IB en de Vpb. De hoofdthema's van de in aanmerking komende bedrijfsmiddelen zijn: circulaire economie, duurzame voedselvoorziening en landbouwproductie, mobiliteit, klimaat en lucht, ruimtegebruik en bebouwde omgeving². Dit extra beleidsbudget levert een verwachte jaarlijkse CO2-reductie van 0,3 Mton op tot 2030.

Om deze ophoging van het beschikbare fiscale budget uit te kunnen voeren is vanaf 2025 structureel jaarlijks €1 mln. additioneel nodig aan IenW ter dekking van de uitvoeringskosten van RVO. De uitvoeringskosten betreffen 3% van het budget van deze fiscale regelingen (meer budget betekent een grote Milieulijst, meer aanvragen en te behandelen dossiers).

² Zie pagina 12 van Annex 2 van het rapport 'Bestemming Parijs: wegwijzer voor klimaatkeuzes 2030-2050'

1.4 Wat zijn de beoogde meetbare/concrete resultaten (SMART)?

Licht zo concreet mogelijk toe welk resultaat wanneer bereikt moet zijn.

Toelichting:

Bedrijven gaan concreet aan de slag met het circulair maken van hun bedrijfsprocessen, op een zodanige manier dat het leidt tot een grondstoffenbesparing en CO₂-besparing. De inschatting is dat cumulatief in 2030 ongeveer 0,06 – 0,12 Mton CO₂ is bespaard (zie voor onderbouwing 2.4). Bedrijven rapporteren dit aan het einde van het project en aan de hand van tussenresultaten. Dit leidt tot:

Naar verwachting 30 – 60 uitgevoerde doorbraakprojecten in totaal, afhankelijk van te subsidiëren kosten en de hoogte van de subsidie bedragen (subsidie zal ca € 200.000-400.000 per ketenproject zijn). De range is zo groot omdat de regeling nog wordt gemaakt. Afhankelijk van de precieze ondersteuningsbehoeften en activiteiten die gesubsidieerd gaan worden gaan de aangevraagde bedragen variëren. Omdat hier nog geen compleet beeld van is, wordt deze brede range gebruikt. Zodat er geen verkeerde verwachtingen worden gewekt.

-

- Minder gebruik van niet-duurzame grondstoffen en minder afval.

In de Integrale Circulaire Economie Rapportage (ICER) en de PBL policy brief van 14 juli 2021 constateert PBL dat een aanpak per productgroep gewenst is. Per productgroep moet daarbij gekeken worden naar de hele keten om goede resultaten te halen. De transitie in zo'n keten kan versneld worden doordat een significante belemmering voor bedrijven om te innoveren en bij te dragen aan de transitie weggenomen wordt. Daar is betrokkenheid van veel partijen nodig. Een doorbraakproject versnelt de transitie van een lineaire keten naar een circulaire keten. Een keten behelst een substantieel deel van een sector of branche. De subsidie is een succes wanneer de gewenste doorbraak tot stand is gebracht, wanneer deelnemers belemmeringen hebben opgelost en na afloop op eigen kosten doorgaan met het project of wanneer het ketenproject wordt afgesloten met de vaststelling dat deelnemers de pre concurrentiële fase zijn ontstegen. Innovaties zijn dan marktrijp en de markt heeft de doorbraak blijvend omarmd. **Voor CO₂-reductie en grondstoffenreductie worden uiterlijk medio 2022 per prioritaire keten criteria vastgelegd in het doeltraject circulaire economie (i.s.m. PBL).** Deze kunnen als leidraad worden gebruikt bij het toekennen van de extra subsidiebedragen onder de hier besproken regeling.

2. Beleidsinstrumentarium

2.1 Wat is het (gekozen) beleidsinstrumentarium?

Licht toe welk(e) beleidsinstrument(en)³ gekozen zijn en wat deze concreet inhouden. Denk bijvoorbeeld aan een subsidieregeling; een nieuwe wet of een publiekscampagne.

Toelichting:

Het gekozen beleidsinstrument is een subsidieregeling onder de regeling circulaire economie, ingebed in een breder beleidsprogramma voor circulaire economie. Dit komt samen in het nieuwe aangekondigde Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie in het najaar van 2022, waarin ook het ambitieuze klimaatdoel verder uitgewerkt zal zijn.

De subsidiecriteria worden nog nader uitgewerkt. Er wordt gekeken hoe dit het best aansluit bij bestaande ketenondersteuning via Het Versnellingshuis Nederland Circulair! en de behoefte vanuit de transitie-agenda's.

2.2. Hoe ziet de specifieke besteding van de middelen eruit?

Ga daarbij ook in op de p (prijs) en de q (aantal).

Toelichting:

³ In het [Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving](#) is een lijst opgenomen met allerlei beleidsinstrumenten

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Struc.
Totale reeks					0,3	2,3	2,3	3,1	2	2
Waarvan productgroep/doorbraak-ketenprojecten					0	2	2	2,8	1,7	1,7
Waarvan uitvoeringskosten (RVO/Versnellingshuis)					0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3

Doorbraak ketenprojecten: De totale reeks is voor de subsidieregeling inclusief uitvoeringskosten. Gebaseerd op de ervaringen met de doorbraakprojecten in het Versnellingshuis zal de P naar verwachting € 200.000-400.000 per keten zijn, afhankelijk van de aanvraag en de beoogde doorbraak. De subsidie bedraagt ook hier (naar verwachting) 50% van de subsidiabele kosten van de ondernemer, in lijn met de steunkaders en de circulaire ketenprojecten subsidie. Er wordt met een eigen bijdrage van ketenpartijen ook een groter commitment geborgd. Daarmee kunnen er tussen de 30 en 60 projecten naar verwachting gefaciliteerd worden.

De voorgestelde bestedingsreeks zorgt voor een meer gelijkmatig beschikbaar budget voor de grote ketendoorbraakprojecten in aansluiting op het reeds verkregen budget vanuit de beleidsrijke begroting klimaat 2022.

MIA/Vamil

De €30 miljoen structureel per jaar vanaf 2025, gaan gepaard met jaarlijks €1 miljoen uitvoeringskosten. Hiervoor verricht RVO onder meer de volgende taken:

- Verwerking van de extra te ontvangen aanvragen. Voor de Milieulijst 2022 (en daaropvolgende milieulijsten) zal dit naar verwachting ergens tussen 25.000 en 30.000 meldingen liggen;
- Controle op maximale staatssteun, samenloop met andere instrumenten en eventuele correctie van aanvragen;
- Jaarlijkse aanpassing van de Milieulijst, waarbij aansluiting op de beleidsprioriteiten en de verduurzamingsambities van de verschillende sectoren, inclusief Topsectoren, is geborgd,
- Ambitie om ruim 4 miljard euro aan investeringen in duurzame bedrijfsmiddelen en nieuwe milieutechnieken uit te lokken (Milieulijst 2022);
- Inzichtelijk maken van behaalde milieuwinst, op basis van testresultaten ten aanzien van een afgebakende set aan milieudoelen en codes, waaronder CO2 en CE;

Beperken en voorkomen van fraude.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Struc.
Totale reeks					0	0	1	1	1	1
Waarvan uitvoeringskosten (RVO)					0	0	1	1	1	1

2.3 Hoe vindt de uitvoering plaats?

Licht toe welke partijen betrokken zijn en hoe ziet hun betrokkenheid eruit, zowel financieel als niet-financieel. Leg ook uit wat de belangrijkste risico's voor de uitvoering zijn.

Toelichting:

Doorbraak-ketenprojecten : Deze regeling wordt door RVO uitgevoerd met een mogelijke rol van het Versnellingshuis en/of transitieagenda's. Er vinden nu gesprekken plaats met RVO, Transitieagenda's, Het Versnellingshuis, Juridische zaken en stakeholders over de definitieve vormgeving n.a.v. de middelen vanuit de beleidsrijke begroting klimaat 2022.

2.4 Doeltreffendheid: licht toe op welke wijze de inzet van deze beleidsinstrumenten (vraag 2.1) leidt tot de doelen/resultaten die geformuleerd zijn bij 1.3 en 1.4?⁴

Baseer je bijvoorbeeld op wetenschappelijke literatuur, beleidsdoorlichtingen en -evaluaties of experts, etc. Geef aan in hoeverre de gekozen instrumenten er in zullen slagen de geformuleerde doelen/resultaten te bereiken. Benoem daarbij ook eventuele externe factoren die kunnen bijdragen aan het wel of niet bereiken van de doelen/resultaten. Sta ook stil bij eventuele (positieve of negatieve) neveneffecten van het gekozen instrumentarium.

Toelichting:

Uit de evaluatie van het Versnellingshuis⁵ blijkt dat er behoefte is aan meer aandacht voor ketensamenwerkingsprojecten zoals doorbraakprojecten, om de doelen van de circulaire economie (en bijbehorende CO2 besparing) te kunnen behalen.

De meetbare doelen voor grondstofvermindering in prioritaire (productgroep)ketens worden medio 2022 in het kader van het CE-doelentraject vastgelegd en geverifieerd door PBL. De omvang van CO2 besparing wordt vooraf in criteria bepaald. Voorwaarde voor deelnemen aan de regeling is dat aannemelijk gemaakt wordt dat er minder grondstoffen worden verbruikt (of vervanging door hernieuwbare grondstoffen) én CO2 wordt bespaard. De precieze wijze waarop dit plaats moet vinden, wordt nog nader uitgewerkt. Het kan door de kilo's van een product die niet in de verbrandingsovern terecht komen te vermenigvuldigen met bespaarde CO2 pr kilo. Ook kan er een inschatting worden gemaakt van levensduurverlening wat resulteert in een verwachte CO2 besparing, en een ander geval worden er minder grondstoffen in het ontwerp gebruikt en is dat en directe CO2 besparing die berekend kan worden. De omvang van CO2 besparing is sterk afhankelijk van de uiteindelijk ingediende voorstellen.

Op basis van een aantal concrete aanvragen in 2020 is voor de circulaire ketenprojecten (die een looptijd tot 2 jaar kennen) op basis van de gegevens die ondernemers hebben aangeleverd, de volgende inschatting gemaakt:

- Een project over hergebruik van hout levert met een subsidie-inzet van ca. € 0,1 mln. een berekende CO2-reductie op van structureel ca 0,6 kton CO2.
- Een project voor circulaire gevels levert met een subsidie-inzet van ca € 0,08 mln. een berekende CO2-reductie op van structureel ca. 0,5 kton CO2.

Zoals opgenomen in het rapport "Bestemming Parijs: Klimaatbeleid 2030, 2050" levert € 1,8 mln./jaar een overeenkomstig ingeschatte CO2-reductie op van 0,01 Mton per jaar. De verwachting is dat de grote doorbraak-ketenprojecten een grotere reductie per euro subsidie op gaat leveren, aangezien de focus dan ligt op een hele productgroep/sector i.t.t. de circulaire ketenprojecten met 3 tot 6 mkb-ers. Op basis van de huidige projecten die hiervoor in beeld zijn, is de inschatting dat het minimaal om een verdubbeling gaat aangezien het om hele productketens gaat. Projecten kennen een looptijd van maximaal 4 jaar, waarna de reductie wordt gerealiseerd. Rekening houdend met dit ingroeipad is de inschatting dat er cumulatief in 2030 ongeveer 0,06 – 0,12 Mton is bespaard. Het betreft reductie in emissies over de hele keten. Het beeld op basis van de projecten die met de huidige regeling ketenprojecten worden uitgevoerd, is dat het gros van de CO2-reductie in Nederland plaatsvindt. RVO rapporteert nog over de precieze effecten van lopende projecten.

2.5 Doelmatig⁶ bereiken van de doelen/resultaten: licht toe waarom de gekozen beleidsinstrumenten (vraag 2.1) het meest efficiënt zijn voor het behalen van de doelen/resultaten (vraag 1.3 en 1.4).

Toelichting:

⁴ Er zijn allerlei hulpmiddelen voorhanden die het onderbouwen van doeltreffendheid en doelmatigheid kunnen ondersteunen. Een aantal voorbeelden:

- [De handleiding publieke businesscase](#);
- [Algemene leidraad voor MKBA's](#);
- Het CPB heeft de 'kansrijk' reeks uitgebracht, met allerlei *evidence based* beleidsinzichten. (bijvoorbeeld over [arbeidsmarktbeleid](#); [onderwijsbeleid](#) of [woonbeleid](#)).

⁵ https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2021Z18222&did=2021D39188

⁶ Doelmatigheid wordt op twee 'niveaus' gedefinieerd in dit format. 1) (vraag 2.5) de efficiëntie in het halen van de geformuleerde doelstellingen. 2) (vraag 2.6) de efficiëntie waarmee de uitvoering is georganiseerd.

1. De circulaire transitie staat nog in de beginfase. PBL geeft in de ICER⁷ en het Voortgangsbericht CE⁸ aan dat de overheid steviger moet inzetten om de doelen te halen. Ook dat er gewerkt moet worden aan meer dwingende instrumenten. In de aanloop naar deze regelgeving zullen ketens zich moeten voorbereiden en stappen moeten maken. Deze vrijwillige ondersteunende aanpak helpt daarbij. Evaluatie⁹ van het Versnellingshuis wijst uit dat samenwerken op circulair gebied nog niet vanzelf gaat. Het vergt extra inzet om over bedrijfsgrenzen heen samen te werken. Daarom wordt met deze subsidie zowel financiële ondersteuning als begeleiding bij samenwerking geboden via het Versnellingshuis Nederland Circulair!. Er komen signalen uit de regio dat deze subsidieregeling zeer wordt gewaardeerd. Met 50% medefinanciering investeren bedrijven ook zelf in ketens om in de keten grondstoffen te besparen (of vervanging door hernieuwbare grondstoffen). En niet alleen binnen hun eigen bedrijfsgrenzen. Daarbij spelen MKB'ers vanwege hun innovatiekracht en flexibiliteit een belangrijke rol in de transitie naar een circulaire economie. Aangezien circulaire economie nog in het begin van de transitiecurve zit, is er nog veel innovatie nodig.
2. In de Rode Draden notitie 2021 van het Versnellingshuis staat: "Het ontbreken van regie vormt een tweede belangrijke belemmering in het tot stand komen van samenwerking". Met deze subsidieregeling en de ketenregie wordt hier aan gewerkt. Door de markt zelf onder regie van een begeleider (CKP) of ketenregisseur (doorbraak-ketenprojecten) concreet stappen te laten zetten, waarbij ze zelf medefinancieren, is er commitment en richting en kan elke specifieke sector zo optimaal mogelijk aan de slag met grondstoffenbesparing en CO2-reductie. Door de regeling weer in goede afstemming met het Versnellingshuis en RVO op te zetten wordt gewerkt aan een regeling die net zo succesvol is als de CKP.

2.6 Doelmatig uitvoeren: licht toe waarom de gekozen uitvoering (vraag 2.3) het meest efficiënt is.

Toelichting:

RVO heeft veel ervaring met het uitvoeren van subsidieregelingen en met CE-beleid. Zij zijn daarom de aangewezen partij om de subsidieregeling uit te voeren. Het Versnellingshuis (i.s.m. de transitieagenda's CE in het rijksbrede uitvoeringsprogramma CE) is met haar netwerk een spil in de circulaire economie voor ondernemers (zie evaluatie Versnellingshuis, nog te sturen aan TK) en bij uitstek geschikt om een rol te vervullen.

3. Evaluatie

3.1 Met welke concrete informatie wordt bepaald of de geformuleerde doelen/resultaten bereikt zijn? *Bij voorkeur worden hiervoor indicatoren gebruikt, maar er kan ook gebruik worden gemaakt van andere cijfers, statistieken of kerncijfers. Als kwantitatieve (meetbare/concrete) gegevens niet mogelijk zijn, kies dan voor kwalitatieve informatie op basis waarvan je doelbereik kunt vaststellen.*

Goede indicatoren voldoen aan een aantal criteria:

- *De indicator meet wat deze moet meten (valide)*
- *De indicator is feitelijk (objectief)*
- *De indicator is op tijd beschikbaar*
- *De indicator kan keer op keer verzameld worden*
- *De indicator is transparant (duidelijk hoe deze tot stand is gekomen)*

Toelichting:

Bij de subsidieregeling moet in het eindverslag worden gemeld wat de bespaarde hoeveelheden grondstoffen (hoeveelheden/gewicht) en CO2 zijn. Bij de doorbraakketenprojecten is aanvullend als extra tussenstap voorzien in het opleveren van een tussenrapportage, waarin gericht de voortgang op de geformuleerde doelen beschreven wordt. De rapportage-verplichting zal een onderdeel worden van de nog te maken regeling. Totaal zullen naar verwachting ongeveer 30-60 doorbraakketenprojecten

⁷ <https://www.pbl.nl/publicaties/integrale-circulaire-economie-rapportage-2021>

⁸ [Voortgangsbericht Circulaire Economie 2022 | PBL Planbureau voor de Leefomgeving](#)

⁹ <https://versnellingshuisce.nl/nieuws/rode-draden-de-15-meest-herkenbare-belemmeringen-voor-circulair-ondernemende-bedrijven/>

gefaciliteerd kunnen worden, waarmee grondstoffen worden bespaard en CO2 reductie gerealiseerd. De opgedane ervaring in deze projecten levert een belangrijk leereffect op voor ketensamenwerkingen in een circulaire economie en verdere opschaling, ongeacht of de projecten in zijn geheel slagen.

3.2 Op welke manier wordt onderzocht/geëvalueerd of de ingezette instrumenten hebben geleid tot het bereiken van de doelen (doeltreffendheid) en of dat efficiënte wijze is gebeurd (doelmatigheid)?

Licht toe hoe de evaluatie/onderzoeksopzet eruit komt te zien. Denk daarbij aan:

- Wanneer wordt er gemeten (nulmeting, tussentijds en/of eindmeting)?
- Hoe wordt er gemeten? (welke evaluatie-/onderzoeksmethode(n) worden gebruikt?)

In hoeverre is het mogelijk om iets te zeggen over causaliteit (inzet van instrument x leidt tot uitkomst y)? Hou daarbij ook rekening met andere instrumenten of externe factoren die invloed kunnen hebben op het resultaat.

Toelichting:

lenW publiceert vóór 9 april 2025 een verslag met daarin de doeltreffendheid en effecten van de subsidie in de praktijk (zoals vermeld in CKP regeling). Daarbij zal gekeken worden naar wat de uiteindelijke besparing is in grondstoffen en CO2, die door de ketenprojecten wordt gerealiseerd, als ook de mate van additionaliteit van een subsidie (hoeveel projecten zijn extra tot stand gekomen door subsidiëring). De doorbraak-ketenprojectenregeling zal uiterlijk vijf jaar na de start van de regeling op eenzelfde manier geëvalueerd worden, met een specifiekere invulling hiervan bij de definitieve vormgeving van de regeling.

Het Versnellingshuis is geëvalueerd in 2025 (nulmeting 2021): pakt het Versnellingshuis de juiste dingen op en doet ze dat op een goede manier.

3.3 Hoe wordt de evaluatie formeel geregeld?

- Wie is er verantwoordelijk voor de evaluatie binnen het departement?
- Hoe verhoudt de evaluatie van dit plan zich tot de evaluatieplanning en de cyclus van beleidsdoorlichtingen?
- Wordt er tussentijds gerapporteerd? En zo ja, hoe en aan wie?
- Is er ruimte voor herijking van het plan? Zo ja, op welke momenten?

Toelichting:

Voor de evaluatie is de directie DLCE van het ministerie lenW verantwoordelijk. Tussentijds rapporteert RVO aan DLCE over de gegunde projecten en houdt RVO bij uit de eindverslagen hoeveel grondstoffen en CO2 wordt bespaard. De maatregelen dragen bij aan de bredere doelstellingen van het kabinet op het gebied van CO2 reductie met coördinerend ministerie EZK in de lead, waar evaluatie, monitoring en rapportering op plaatsvindt. De effecten van deze maatregelen en de uitvoering hiervan dragen eveneens bij aan de doelstellingen op het terrein van de transitie naar een circulaire economie. Over de bijdrage en voortgang op dit terrein wordt door lenW gerapporteerd in de integrale voortgangsrapportages CE (de ICER) en het voortgangsbericht CE.